

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi leimaverolain eräiden säännösten kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi saamistodisteiden leimaverotusta sekä kiinnitysleimaveroa koskevat leimaverolain aineelliset säännökset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se

on hyväksytty ja vahvistettu.

Ennen lain voimaantuloa suoritettu vero, jonka suorittamisvelvollisuus on syntynyt 29 päivänä huhtikuuta 1998 tai sen jälkeen, palautettaisiin verovirastolle tehdystä hakemuksesta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Nykytila

Saamistodisteiden leimaverotuksen keskeisimmän osa-alueen muodostaa luotonantoon kohdistuva leimaverotus, jonka perussäännös sisältyy leimaverolain (662/1943) 47 §:n 1 momenttiin. Sen mukaan velkakirjasta ja muusta lainasopimuksesta on suoritettava leimaveroa, kun se annetaan valtiokonttorille, luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993) tarkoitettulle luottolaitokselle, vakuutuslaitokselle, eläkelaitokselle, arvopaperinvälitysliikkeelle, ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevalle sivukonttorille tai muulle lainausliikettä harjoittavalle laitokselle tai kassalle. Vero on 1,5 prosenttia pääomasta, enintään 9 kuukaudeksi tehdystä lainasopimuksesta kuitenkin 1,5 prosenttia vuodessa. Pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa veroaste ja 3 momentissa mainitussa tilanteessa veron laskentaperuste poikkeavat pääsäännöstä. Lisäksi 7 lukuun sisältyy lukuisia poikkeussäännöksiä veron suorittamisvelvollisuudesta.

Lain 47 § soveltuu vain, kun luoton myöntäjänä on lainkohdassa tarkoitettu yhteisö tai muu lainausliikettä harjoittava laitos tai kassa. Veropohjaa täydentää 45 §, jonka mu-

kaan leimaveroa on suoritettava, kun velkakirja tai muu saamistodiste maksun tai kiinnityksen saamiseksi tuodaan lainkohdassa tarkoitettulle viranomaiselle.

Saamistodisteiden leimaverotuksen piiriin kuuluu lisäksi vekselistä eri tilanteissa lain 14 §:n nojalla suoritettava leimaverotus sekä kiinteistökiinnityksestä 4 luvun säännösten mukaan suoritettava leimaverotus. Panttikirja-järjestelmään siirtymisen jälkeen kiinteistökiinnityksessä ei tosin enää ole varsinaisesti kysymys velkakirjaan perustuvasta kiinnityksestä, vaan kiinnitys vahvistetaan kiinteistön omistajan hakemuksesta kiinteän rahamäärän suuruiseksi. Kiinnityksestä annetaan todistukseksi panttikirja, joka voidaan antaa min-kä tahansa velan vakuudeksi. Varsinaisia 45 §:ssä tarkoitettuja velkakiinnityksiä vahvistetaan yritysikiinnityslain (634/1984), autokiinnityslain (810/1972), kiinnityksestä ilma-aluksiin annetun lain (211/1928) ja aluskiinnityslain (211/1927) nojalla.

Kiinnitysleimaverotus ja luotonannon leimaverotus kytkeytyvät toisiinsa siten, että leimaverotus ei lain 48 §:n nojalla ole suoritettava enää luotonantovaiheessa, jos luoton vakuutena on säädettyyn määrään leimattu kiinnitetty velkakirja tai panttikirja.

Luotonannon leimaverotus kohdistuu vain kotimaasta saatuaan rahoitukseen. Helmikuun

1 päivänä 1990 voimaan tulleen luottoverolain (48/1990) nojalla kannettiin ulkomaisesta luotonotosta 0,5 prosentin suuruista luottoveroa, kunnes veron kantamisesta luovuttiin ensin väliaikaisesti 1 päivästä heinäkuuta 1993 lukien luottoveron väliaikaisesta soveltamatta jättämisestä annetulla lailla (903/1993) ja myöhemmin pysyvästi, kun luottoverolaki kumottiin 1 päivänä tammi-kuuta 1996 voimaan tulleella lailla luottoverolain kumoamisesta (1205/1995).

Ehdotetut muutokset

Luotonannon leimaverotus on säilynyt rakenteellisesti lähes samanlaisena nykyisen leimaverolain ja sen edeltäjien, vuosien 1921 ja 1929 leimaverolakien (270/1921) ja (413/1929) soveltamisajan. Veromuoto toimi verrattain hyvin säännöstelltyjen rahamarkkinoiden olosuhteissa ja luotonannon perustuessa pitkälti perinteiseen velkakirjapohjaiseen pankkiluototukseen.

Rahoitusmarkkinoiden voimakas kehitys viime ja kuluneen vuosikymmenen aikana, erityisesti ulkomaisen luotonoton rajoitusten poistuminen ja uusien rahoitusmuotojen kehittyminen ovat korostaneet luotonannon leimaverotuksen rakenteellisia ongelmia. Korkeahko veroaste yhdistettynä aukolliseen veropohjaan varsinkin yritysluototuksessa on aiheuttanut jossakin määrin soveltamis- ja tulkintaongelmia. Veron kohdistuminen vain kotimaiseen luotonantoon on heikentänyt kotimaisten rahoituksen tarjoajien mahdollisuuksia kilpailla tasavertaisesti ulkomailla toimivien rahoituksen tarjoajien kanssa. Halukkuutta luotonottoon ulkomailta on viime vuosina toisaalta vähentänyt tietoisuus ulkomaan valuutan määräiseen lainanottoon sisältyvästä kurssiriskistä sekä alhainen kotimainen korkotaso.

Siirtyminen yhteisvaluuttaan on yksi merkittävimmistä muutoksista Euroopan sisämarkkinoiden luomisessa. Valuuttakurssiriskin poistuminen ja korkotason yhdentyminen euroalueella merkitsevät kiristyvää kilpailua rahoitusmarkkinoilla. Yhteinen raha helpottaa samalla rahoituspalvelujen hinnoittelun vertailua. Näissä oloissa kotimaiseen luotonantoon kohdistuva 1,5 prosentin leimaverokustannus antaa ulkomaisille rahoituksen tarjoajille merkittävän kilpailuedun etenkin yritysluototuksessa. Vaikka monissa maissa on käytössä sekä oman että vieraan pääoman hankintaan kohdistuvia veroja, rakenteeltaan

leimaveroa vastaava luotonantoon kohdistuva vero on kansainvälisesti harvinainen.

Kotimaisten rahoituksen tarjoajien kilpailukyvyyn turvaamiseksi ehdotetaan luotonantoon kohdistuvasta leimaverotuksesta luovuttavaksi. Myös kiinnitysleimaverosta sekä muusta saamistodisteiden leimaverotuksesta luovuttaisiin.

Laista kumottaisiin sen 3 luku, johon siihen aiemmin tehtyjen muutosten jälkeen sisältyy vekselistä ja eräistä muista saamistodisteista suoritettavaa leimaveroa koskevia säännöksiä, kiinteistökiinnityksestä suoritettavaa leimaveroa koskeva 4 luku sekä luotonantoleimaveroa, velkakiinnitystä ja maksua haettaessa suoritettavaa leimaveroa koskeva 7 luku.

Voimaan jäisivät lain menettelysäännökset sekä aineellisista säännöksistä 2 luvun toimintuskirjaleimaveroa koskevat säännökset. Voimaan jäävillä aineellisilla säännöksillä ei ole käytännössä merkitystä veron tuoton kannalta ja niiden säilyttämisen tarkoituksenmukaisuus leimaveron tai mahdollisesti valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisten maksujen muodossa harkittaisiin erikseen yhdessä asianomaisten viranomaisten kanssa tehtävän selvitystyön jälkeen.

2. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

3. Esityksen vaikutukset

Vuonna 1997 leimaveron tuotto oli 776 miljoonaa markkaa. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 1998 tuotoksi on arvioitu 1 120 miljoonaa markkaa. Tästä määrästä arviolta kaksi kolmasosaa jäisi kertymättä.

Vuodesta 1999 alkaen saamistodisteiden leimaveroa ei enää kertyisi. Toimituskirjoista ja eräistä asiakirjoista suoritettavaa leimaveroa kertyisi muutama miljoona markkaa vuodessa.

Luotonannon leimaveron poistaminen parantaisi kotimaisten rahoituksen tarjoajien edellytyksiä kilpailla ulkomaisten rahoituksen tarjoajien kanssa. Veron poistaminen alentaisi luotonottajille luotonotosta aiheutuvia kustannuksia, koska kilpailutilanteesta johtuen muiden luotonoton kustannusten voidaan olettaa säilyvän ennallaan. Samalla poistuisivat sekä uusien että vanhojen luottojen siirtämisestä rahalaitoksesta toiseen ai-

heutuvat leimaverokustannukset, mikä lisäisi luotonottajien mahdollisuuksia kilpailuttaa rahoituksen tarjoajia. Tämä vaikuttaisi sekä kotitalouksien että yritysten rahoituskustannuksia alentavasti.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Rahoitusmarkkinoiden häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi ehdotetaan, että verovirasto palauttaisi hakemuksesta suoritettua veron, jonka suorittamisvelvollisuus on syntynyt kumottavaksi ehdotettujen säännösten perusteella 29 päivänä huhtikuuta 1998 tai sen jälkeen. Luotonannon yhteydessä veron suorittamisvelvollisuus syntyy, kun velkakirja tai muu lainasopimus 47 §:ssä tarkoitettulla tavalla annetaan luoton myöntäjälle. Käytännössä ratkaisevaksi ajankohdaksi on tällöin katsottu luottoasiakirjan allekirjoittamishetki. Vastaava ajankohta on ratkaiseva, kun on kysymys 48 §:n verovapaussäännöksen soveltamisesta. Kiinnitettäväksi aiotusta panttivelkakirjasta ja kiinnityksestä on leimaveron näissä tapauksissa suoritettava silloin, kun varsinaista velkasuhdetta koskeva

lainasopimus annetaan 47 §:ssä tarkoitettulle luoton myöntäjälle. Haettaessa maksua tai kiinnitystä 45 §:n mukaisesti veron suorittamisvelvollisuus syntyy, kun kiinnitystä tai maksua koskeva hakemus pannaan vireille. Vekselileimaveron suorittamisvelvollisuus puolestaan syntyy, kun vekseli 14 §:n mukaisesti esitetään hyväksyttäväksi tai maksettavaksi, annetaan tai siirretään toiselle taikka tuodaan viranomaiselle maksun saamiseksi.

Veroa ei olisi suoritettava, jos toimenpide on tehty ennen 29 päivää huhtikuuta 1998, mutta toimenpiteen yhteydessä ei ole leimaverolain säännösten mukaan silloin ollut suoritettava leimaveron, ja veron suorittamatta jättämisen peruste poistuu mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun varsinaista velkasuhdetta osoittavasta niin sanotusta käärevelkakirjasta ei ole suoritettu leimaveron lain 48 §:n nojalla, ja vakuutena käytetty kiinnitetty panttivelkakirja myöhemmin erotetaan käärevelkakirjasta, jolloin käärevelkakirja olisi normaalisti leimattava.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

leimaverolain eräiden säännösten kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/1943) 3, 4 ja 7 luku niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Verovirasto palauttaa hakemuksesta leimaveron, jonka suorittamisvelvollisuus on syntynyt tällä lailla kumottujen säännösten perusteella 29 päivänä huhtikuuta 1998 tai sen jälkeen. Palautettavalle määrälle ei suoriteta korkoa.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Helsingissä 30 päivänä huhtikuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouko Skinnari